

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

УДК 354.82:330.341.1

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7112951>

ВДОВЕНКО Н.М., КУКСА І.М.,
ІЛЬІН В.Ю., САХАЦЬКИЙ М.М.

Інноваційна стратегія формування безпекової системи управління інноваційним розвитком агропродовольчої сфери в умовах діджиталізації

Актуальність теми дослідження. Дослідження питання інноваційної стратегії формування безпекової системи управління інноваційним розвитком агропродовольчої сфери в умовах діджиталізації обумовлюється відсутністю єдиного підходу до реалізації алгоритму даного процесу.

Постановка проблеми. Інноваційному розвитку агропродовольчої сфери має сприяти дієвий механізм державного регулювання інноваційного розвитку, тому необхідним є налагодження зворотного зв'язку між зовнішнім середовищем і регіональною аграрною економікою через систему інформаційного забезпечення. Це дає можливість в управлінні інноваційною діяльністю поєднати державне регулювання та саморегулювання економічних процесів на всіх рівнях, що в умовах діджиталізації обумовлює актуальність теми дослідження.

Постановка мети і завдань дослідження – дослідити інноваційну стратегію формування безпекової системи управління інноваційним розвитком агропродовольчої сфери в умовах діджиталізації.

Метод або методологія дослідження. В статті використано наступні методи: графічний, монографічний, історичний, аналізу і синтезу, систематизації, класифікації й теоретичного узагальнення.

Презентація основного матеріалу (результати дослідження). Доведено, що державна регуляторна політика повинна орієнтуватися на різні моделі управління інноваційним розвитком агропродовольчої сфери в залежності від стану науково-технічного потенціалу і конкретних проблем, які постають перед суспільством. Для створення ефективного державного регулювання інноваційного розвитку агропродовольчої сфери в умовах діджиталізації необхідно досконало дослідити проблеми, які виникли на підприємствах сфери в умовах економічної кризи. Основними з них є: відсутність системного підходу на державному рівні до організації управління інноваційною діяльністю у сфері, відсутність необхідної правової та нормативної бази інноваційної діяльності тощо.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності сучасних підприємств, організацій, установ для вдосконалення інноваційної стратегії формування безпекової системи управління інноваційним розвитком.

Висновки за статтею. Таким чином, необхідним елементом інноваційного розвитку агропродовольчої сфери в умовах діджиталізації є побудова нового або модернізація існуючого механізму управління інноваційною діяльністю, а підґрунтям – формування й ефективного функціонування обґрунтованої державної регуляторної та інноваційної політики.

Ключові слова: інноваційна стратегія, система, управління інноваційним розвитком, агропродовольча сфера, діджиталізація.

VDOVENKO N.M., KUKSA I.M.,
ILIN V.Y., SAKHATSKYI M.M.

Innovative strategy for the formation of a security management system for the innovative development of the agri-food sector in the conditions of digitalization

Relevance of the research topic. The study of the issue of the innovative strategy for the formation of a security management system for the innovative development of the agro-food sector in the conditions of digitalization is conditioned by the lack of a unified approach to the implementation of the algorithm of this process.

Formulation of the problem. Innovative development of the agro-food sector can accept the development of the mechanism of state regulation of innovative development, and it is necessary to create a positive relationship between the western middle ground and the regional agricultural economy without a form. Tse gives opportunity in the management of innovation activity and state regulation and self-regulation of economic processes on all levels, which in the minds of digitalization will educate the relevance of those studies.

Setting the purpose and objectives of the study – to investigate an innovative strategy for the formation of a security management system for the innovative development of the agro-food sector in the conditions of digitalization.

Research method or methodology. The article uses the following methods: graphic, monographic, historical, analysis and synthesis, systematization, classification, and theoretical generalization.

Presentation of the main material (research results). It is proven that the state regulatory policy should focus on different management models of innovative development of the agro-food sector, depending on the state of scientific and technical potential and specific problems facing society. In order to create an effective state regulation of the innovative development of the agri-food sector in the conditions of digitalization, it is necessary to thoroughly investigate the problems that arose at the enterprises of the sector in the conditions of the economic crisis. The main ones are: the lack of a systematic approach at the state level to the organization of management of innovative activities in the field, the absence of the necessary legal and regulatory framework for innovative activities, etc.

Field of application of results. The results of the research can be used in the practical activities of modern enterprises, organizations, and institutions to improve the innovative strategy of forming a security system for managing innovative development.

Conclusions on the article. Thus, a necessary element of the innovative development of the agri-food sector in the conditions of digitalization is the construction of a new or modernization of the existing mechanism for managing innovative activities, and the foundation is the formation and effective functioning of a well-founded state regulatory and innovation policy.

Keywords: innovative strategy, system, management of innovative development, agri-food sector, digitalization.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Інноваційному безпековому розвитку агропродовольчої сфери повинен сприяти дієвий механізм адаптивного держав-

ного управління. Це обумовлює формування зворотного зв'язку між зовнішнім середовищем та регіональною економікою агропродовольчої сфери завдяки системі інформаційного забезпечення, що надходить як інформація про зо-

внішне середовище та об'єкт управління, що дає можливість завдяки об'єктивним економічним законам в регулюванні інноваційною діяльністю поєднати державне управління і саморегулювання економічних процесів на усіх рівнях, що в умовах діджиталізації обумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Інноваційна стратегія формування безпекової системи управління інноваційним розвитком агропродовольчої сфери має розглядатися як головний план управління безпековим інноваційним розвитком, який спрямовано на досягнення довгострокових задач функціонування, посилення власних конкурентних позицій, задоволення потреб фактичних і потенційних споживачів. Розробка даних планів базується на визначенні стратегічних інноваційних безпекових цілей, на основі чого і формується система напрямків інноваційного безпекового розвитку, типи стратегічної поведінки на ринку, розподіл ресурсів на підприємствах сфери.

До трактування поняття «інноваційна стратегія» є багато підходів та відповідно суперечностей між ними. Основними недоліками наявних класифікацій є відсутність урахування глибини інноваційних перетворень і специфіки самих інновацій, тобто тієї функціональної сфери сільськогосподарської та переробної діяльності, де вони будуть реалізовуватися.

Більшість авторів в основному використовують підходи до класифікації інноваційних стратегій [2; 7–8; 11], які базуються на ознаці мікроекономічного характеру – стратегії ведення бізнесу, причому їх зміст аж ніяк не акцентує увагу на перспективах інноваційної діяльності агропродовольчої сфери, інновації слугують лише інструментом при проведенні стратегічних заходів в умовах діджиталізації [1; 3–6; 9–10], що у контексті розвитку сучасної системи менеджменту потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – дослідити інноваційну стратегію формування безпекової системи управління інноваційним розвитком агропродовольчої сфери в умовах діджиталізації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Інноваційна безпекова стратегія – це

набір актуальних правил та норм, які визначають процедури змін систем відбору та реалізації нововведень у технологіях та в управлінні технологіями відповідно до суспільної орієнтації безпечного розвитку будь-якої сфери.

За рівнями й формами підтримки інноваційної сфери в сучасній світовій практиці загальноприйнято виділяти певні стратегії безпекової системи управління інноваційним розвитком: активного втручання, децентралізованого регулювання та змішану. При прямій реалізації стратегії активного втручання держава визнає наукову, науково-технічну та інноваційну безпекову діяльність основними визначальними факторами економічного росту національної економіки. Очевидно, що вибір даної стратегії передбачає суттєві зміни законодавства і зовнішньої політики держави.

Стратегія децентралізованого регулювання передбачає реалізацію більш складного механізму участі держави у науковій та інноваційній сфері. Держава, обравши таку стратегію, зберігає суттєву роль у даній сфері, але відсутніми є чіткі директиви, що є характерними для стратегії активного втручання для ряду основних напрямків. У економічній сфері вона сприяє створенню у держсекторі науково-технічних нововведень й інфраструктури інноваційної безпекової сфери, формує умови, які сприяють підвищенню інноваційної активності усіх учасників даної сфери, використовує державні ресурси з формування значного попиту на нововведення і його поширення в національній економіці. При здійсненні такої стратегії використовуються держзамовлення, податкові пільги й інші стимули наукової, безпекової та інноваційної активності.

Змішані стратегії використовуються у країнах, де велику частину економіки становить державний сектор. Держава зацікавлена у підтримці значного експортного потенціалу галузей та секторів. У даному сенсі відносно держпідприємств держава частіше використовує стратегію активного втручання, стосовно інших – стратегію децентралізованого регулювання.

Управління інноваційною діяльністю маємо розглядати у вигляді ієрархічної системи, яка здійснюється як взаємодія макро- і мікроекономічних рівнів (рис. 1).

Головними задачами активізації інноваційної безпекової діяльності у науково-технічній і виробничій областях агропродовольчої сфери в

ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА

умовах діджиталізації є: підвищення ефективності, безпечності виробництва й конкурентоспроможності продукції, робіт й послуг, диверсифікація й вдосконалення виробничих структур та експорту, переведення економіки на безпечний інноваційний шлях розвитку, використання сучасних виробничих технологій, діджиталізація. Основною передумовою підвищення конкурентоспроможності є організація управління інноваційною діяльністю і державна підтримка (рис. 2).

Сучасна агропродовольча сфера є інтегрованою системою, тому при розробці інноваційної безпекової стратегії розвитку потребує урахування як внутрішніх, так і зовнішніх елементів. Очевидно, що плани виробничої діяльності та розвитку агропромислового виробництва має коригуватися відносно планування інноваційної діяльності, має враховувати ринкову ситуацію. Це більш сприятиме найкращому координуванню

роботи конкретних підприємств у період упровадження інновацій, їх провайдингу. При цьому передбачається аналіз ефективності безпекових інновацій, що необхідно для практики інноваційної діяльності, що значно сприяє коригуванню та оптимізації. Інноваційна безпекова діяльність в агропродовольчій сфері має гарантувати постійне отримання інформації щодо стану й ефективності фактичних інноваційних процесів.

Формування інноваційної безпекової стратегії управління інноваційним розвитком агропродовольчої сфери в умовах діджиталізації є циклічним процесом із набором чітких стадій та процедур, які мають прямі й зворотні зв'язки, що використовуються для конкретизації поточних завдань і оперативного реагування на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища. Формування інноваційної безпекової стратегії має враховувати диференційовану дію внутріш-

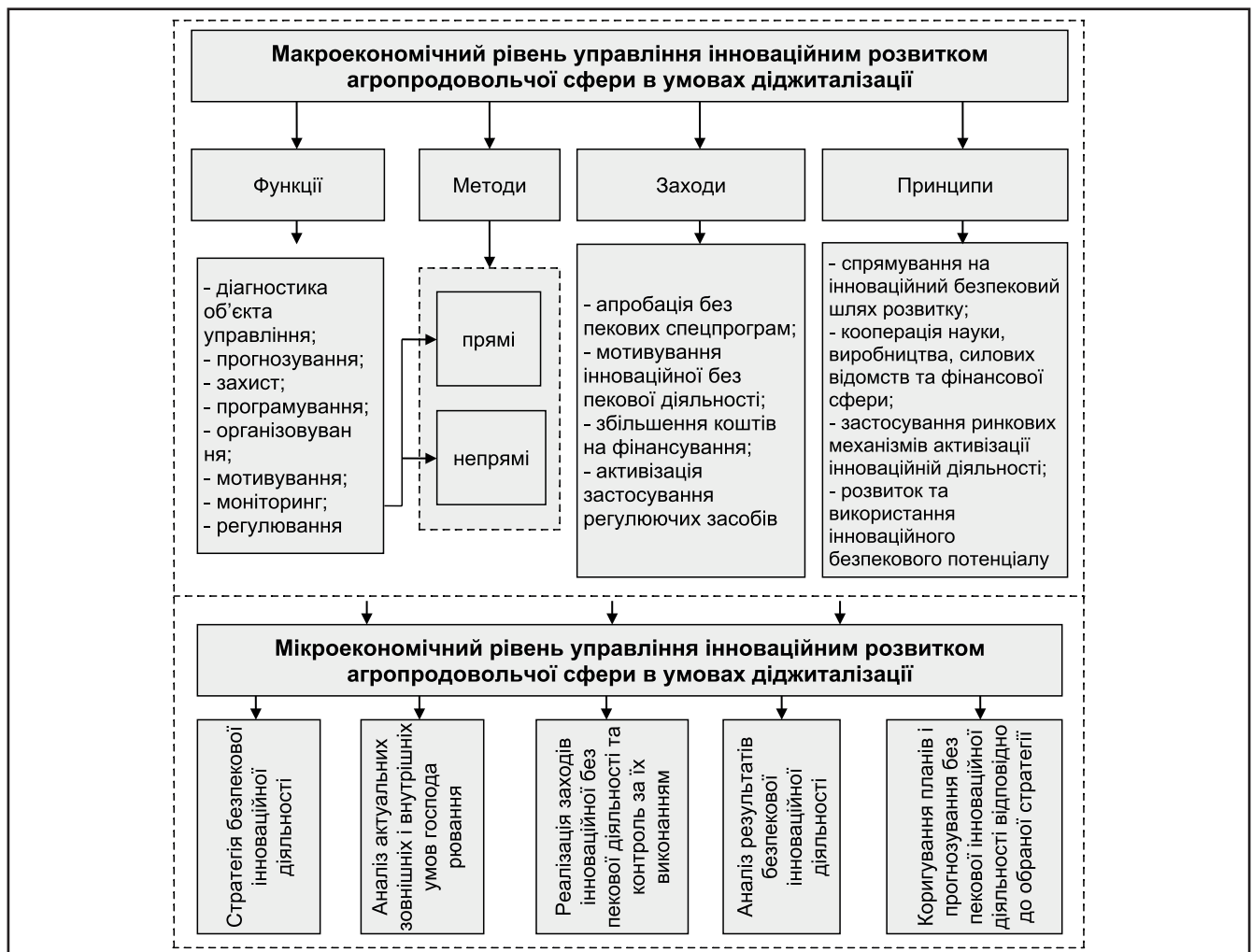

Рисунок 1. Структурні елементи державного управління інноваційним розвитком агропродовольчої сфери в умовах діджиталізації

Сформовано авторами на основі [5; 7; 9]

Рис. 2. Актуальні завдання держави з підвищення конкурентоспроможності агропродовольчої сфери

Узагальнено авторами на основі [3; 5; 11]

ніх та зовнішніх факторів. Внутрішні пов'язані із організаційною структурою підприємств сфери, культурою їхнього виробництва, сприйняття інновацій, що відображається в принципах формування галузевої інноваційної безпекової політики. Зовнішні фактори знаходять відображення в основних принципах інноваційної безпекової діяльності: перевага стратегічних параметрів формування інноваційної політики, ринковість й наявність теоретичної бази.

Основна роль стимулювання стратегії інноваційного безпекового розвитку агропродовольчої сфери у здатності впливати на інноваційний процес. Дуже важливу роль тут відіграє інноваційна безпекова інфраструктура.

Інноваційна безпекова інфраструктура є визначальною умовою ефективної інноваційної діяльності. Вона забезпечує фінансування інноваційних безпечових процесів, зокрема залучення іноземних інвестицій, формування конкурентного середовища у інноваційному секторі, розвиток

та підтримку інноваційного безпекового підприємства, стимулювання економічних суб'єктів до інновацій, захист прав інтелектуальної власності, індивідуальний підхід щодо інноваційних агропромислових підприємств й інноваційних проектів.

Інноваційна інфраструктура інноваційної стратегії безпекової системи управління інноваційним розвитком агропродовольчої сфери в умовах діджиталізації дозволяє сприяє створенню виробничих систем нового покоління – інноваційного конвеєра, згідно якого відбувається процес прискореного утворення й реалізації інновацій.

Основна роль інноваційної інфраструктури в дотриманні базових принципів єдності інтелектуальної, екологічної, соціальної, безпекової, політичної та економічної сфер, управлінської, фінансово-економічної, науково-технічної, соціально-особистісної складових (рис. 3). Інноваційна інфраструктура надає інформаційно-комунікаційну, безпеково-правову й організаційно-економічну підтримку суб'єктам

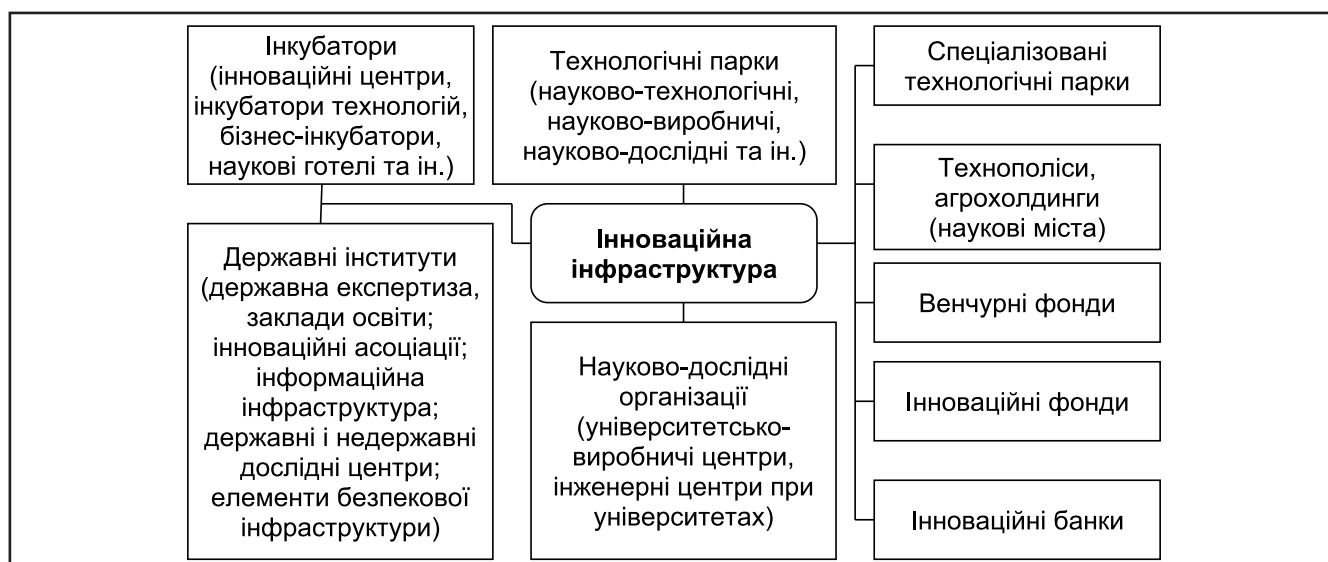

Рисунок 3. Основні елементи інфраструктури в стратегії формування безпекової системи управління інноваційним розвитком агропродовольчої сфери в умовах діджиталізації

господарювання. Згідно із світовою практикою інноваційна безпекова інфраструктура включає кілька організаційних структур і видів, що є предметом подальших наукових досліджень.

Висновки

Доведено, що державна безпекова регуляторна інноваційна політика має орієнтуватися на актуальні моделі управління інноваційним розвитком агропродовольчої сфери зважаючи на стан науково-технічного потенціалу та конкретних проблем суспільства.

Для ефективного державного регулювання безпекового інноваційного розвитку агропродовольчої сфери в умовах діджиталізації систематизовано проблеми підприємств сфери в умовах економічної кризи: відсутність системного підходу на державному рівні з управління інноваційною безпековою діяльністю в агросфері, відсутність актуальної нормативно-правової бази інноваційної безпекової діяльності; незначний рівень фінансування наукових розробок й їх упровадження; недостатність кваліфікованих кадрів та сучасних знань з управління інноваційною діяльністю усіх рівнів управління; відсутність моніторингу інноваційної безпекової діяльності. Обґрунтовано, що необхідним елементом інноваційного безпекового розвитку агропродовольчої сфери в умовах діджиталізації є модернізований механізм управління інноваційною діяльністю, а підґрунтям – безпечне функціонування прагматичної державної регуляторної й інноваційної політик.

Список використаних джерел

1. Барна М. Ю., Ільїн В. Ю., Карпенко Є. В., Божко О. В. Удосконалення організаційної культури підприємства як елементу системи мотиваційного менеджменту в умовах реалізації політики кадрової безпеки, глобалізації та міграційних ризиків. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 1 (248). С. 116–124
2. Вдовенко Н. М., Сухомлин Л. В., Бачкір І. Г., Гнатенко І. А. Управлінські засади моделювання державних пріоритетів в інноваційній економіці: диверсифікація підприємницької діяльності та адаптування ринку. Економіка та держава. 2021. № 9. С. 19–23.
3. Дудар В.Т. Шумський А.В., Язлюк Б.О. Ефективність інноваційного розвитку агропромислового виробництва: монографія. Тернопіль: Астон, 2013. 260 с.
4. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 4–9.
5. Hnatenko I., Kuksa I., Prokopenko O., Naholiuk O. Management bases of modeling of business development state priorities: motivational–cognitive, socio–economic, stereotypical–behavioral factors. Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки». Випуск 3. 2021. С. 58–64.
6. Kuksa I., Hnatenko I., Kolomoiets Y., Mykhailov S. Modeling of State Priorities of Management in the Conditions of Globalization: Financial, Technical–technological and Resource Aspects. Економічні горизонти. 2021. №1. С. 21–29.

7. Mayovets Y., Vdovenko N., Shevchuk H., Zos–Kior M., Hnatenko I. Simulation modeling of the financial risk of bankruptcy of agricultural enterprises in the context of COVID–19. *Journal of Hygienic Engineering and Design*. 2021. Vol. 36. pp. 192–198.

8. Mazur N., Khrystenko L., P6sztorov6 J., Zos–Kior M., Hnatenko I., Puzyrova P., Rubezhanska V. Improvement of Controlling in the Financial Management of Enterprises. *TEM Journal*. 2021. Vol. 10. Issue 4. pp. 1605–1609.

9. Prokopenko O., Martyn O., Bilyk O., Vivcharuk O., Zos–Kior M., Hnatenko I. Models of State Clusterisation Management, Marketing and Labour Market Management in Conditions of Globalization, Risk of Bankruptcy and Services Market Development. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2021. Vol. 21. No. 12 pp. 228–234.

10. Rossokha V., Mykhaylov S., Bolshaia O., Diukariev D., Galtsova O., Trokhymets O., Ilin V., Zos–Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. Management of simultaneous strategizing of innovative projects of agricultural enterprises responsive to risks, outsourcing and competition. *Journal of Hygienic Engineering and Design*. 2021. Vol. 36, pp. 199–205.

11. Stolyarov V., P6sztorov6 J., Zos–Kior M., Hnatenko I., Petchenko M. Optimization of material and technical supply management of industrial enterprises. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2022. No. 3(189). pp. 163–167.

References

1. Барна М. Ю., Ільїн В. Ю., Карпенко Є. В., Божко О. В. Удосконалення організаційної культури підприємства як елементу системи мотиваційного менеджменту в умовах реалізації політики кадрової безпеки, глобалізації та міграційних ризиків. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 1 (248). С. 116–124

2. Vdovenko N., Sukhomlyn L., Bachkir I., Hnatenko I. (2021). Management principles of modeling state priorities in the innovative economy: business diversification and market adaptation. *Ekonomika ta derzhava [Economy and the State]*, 9, 19–23.

3. Dudar V. Shumsky A., Yazlyuk B. Effectiveness of innovative development of agro–industrial production: monograph. Ternopil: Aston, 2013, 260.

4. Okhrimenko I., Vdovenko N., Ovcharenko I., Hnatenko I. (2021). Innovations in the system of strategic security management of the national economy in the conditions of risks and uncertainty of globalization. *Ekonomika ta derzhava [Economy and the State]*, 8, 4–9.

5. Hnatenko I., Kuksa I., Prokopenko O., Naholiuk O. (2021). Management bases of modeling of business de-

velopment state priorities: motivational–cognitive, socio–economic, stereotypical–behavioral factors. *Visnyk Cherkas'koho universytetu. Seriya «Ekonomichni nauky» [Bulletin of Cherkasy University. Economic Sciences Series]*, 3, 58–64.

6. Kuksa I., Hnatenko I., Kolomoiets Y., Mykhailov S. (2021). Modeling of state priorities of management in the conditions of globalization: financial, technical–technological and resource aspects. *Ekonomichni horizonty [Economic horizons]*, 1, 21–29.

7. Mayovets Y., Vdovenko N., Shevchuk H., Zos–Kior M., Hnatenko I. (2021). Simulation modeling of the financial risk of bankruptcy of agricultural enterprises in the context of COVID–19. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 36, 192–198.

8. Mazur N., Khrystenko L., P6sztorov6 J., Zos–Kior M., Hnatenko I., Puzyrova P., Rubezhanska V. (2021). Improvement of Controlling in the Financial Management of Enterprises. *TEM Journal*, 10.4, 1605–1609.

9. Prokopenko O., Martyn O., Bilyk O., Vivcharuk O., Zos–Kior M., Hnatenko I. (2021). Models of State Clusterisation Management, Marketing and Labour Market Management in Conditions of Globalization, Risk of Bankruptcy and Services Market Development. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 21.12, 228–234.

10. Rossokha V., Mykhaylov S., Bolshaia O., Diukariev D., Galtsova O., Trokhymets O., Ilin V., Zos–Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. (2021). Management of simultaneous strategizing of innovative projects of agricultural enterprises responsive to risks, outsourcing and competition. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 36, 199–205.

11. Stolyarov V., P6sztorov6 J., Zos–Kior M., Hnatenko I., Petchenko M. (2022). Optimization of material and technical supply management of industrial enterprises. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 3(189), 163–167.

Дані про авторів

Вдовенко Наталія Михайлівна,

д.е.н., професор, завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ, Україна

Кукса Ігор Миколайович,

д. е. н., професор, професор кафедри економічної кібернетики і системного аналізу, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, м. Харків, Україна

Ільїн Валерій Юрійович,

д. е. н., професор, професор кафедри маркетингу та реклами, Державний торговельно–економічний університет, м. Київ, Україна

Сахацький Микола Миколайович,

здобувач ступеня «доктор філософії» зі спеціальності 073 «менеджмент», Одеський державний аграрний університет, м. Одеса, Україна

Data about the authors

Nataliia Vdovenko,

Dr. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Global Economics National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Ihor Kukxa,

Dr. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Economic Cybernetics and System Analysis Department, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, Ukraine

Valerii Ilin,

Dr. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Journalism and Advertising, State University of Trade and Economics, Kyiv, Ukraine

Mykola Sakhatskyi,

PhD student from specialty 073 «Management», Odesa State Agrarian University, Ukraine, Odesa

УДК 005.591.6:007.2:338.436–026.16

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7112963>

МАХМУДОВ Х.З., ГНАТЕНКО І.А.,
СКРИПНИК В.В., ЛИСЕНКО М.В.

Управління системою оцінки вартості інноваційного аграрного бізнесу в контексті сучасної податкової політики, забезпечення міграційної та продовольчої безпеки

Актуальність теми дослідження. Дослідження питання управління системою оцінки вартості інноваційного аграрного бізнесу в контексті сучасної податкової політики, забезпечення міграційної та продовольчої безпеки обумовлюється відсутністю єдиного алгоритму та моделі даного процесу.

Постановка проблеми. Інвестор в контексті сучасної податкової політики, забезпечення міграційної та продовольчої безпеки, вкладаючи гроші в діюче підприємство, купує не набір активів, наявних із будівель, споруд, машин, обладнання, нематеріальних цінностей тощо, а потік майбутніх доходів, що дозволяє йому окупити вкладені кошти, отримати прибуток і підвищити свій добробут, принести приріст капіталізації. Тому управління системою оцінки вартості інноваційного аграрного бізнесу обумовлює актуальність теми дослідження.

Постановка мети і завдань дослідження – дослідити управління системою оцінки вартості інноваційного аграрного бізнесу в контексті сучасної податкової політики, забезпечення міграційної та продовольчої безпеки.

Метод або методологія дослідження. В статті використано історично–логічний метод; метод систематизації, класифікації й теоретичного узагальнення; метод логічного аналізу і синтезу.

Презентація основного матеріалу (результати дослідження). Обґрунтовано, що для визначення вартості інноваційного аграрного бізнесу методом наведеного чистого доходу тривалість прогнозного періоду слід приймати на рівні п'яти років. При прогнозуванні грошових потоків інноваційно орієнтованого підприємства, яке оцінюється, систематизовано припущення та обмеження: розглядається оптимістичний, помірний та песимістичний сценарії фінансово–господарської діяльності підприємства; прогноз передбачає функціонування підприємства в умовах, що склалися, без істотної зміни зовнішньоекономічного середовища тощо.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності інноваційно орієнтованих комерційних та некомерційних організацій для підвищення ефективності проектів удосконалення податкової політики, забезпечення міграційної та продовольчої безпеки.

Висновки за статтю. Доведено, що в контексті сучасної податкової політики, забезпечення міграційної та продовольчої безпеки такий метод оцінки вартості інноваційного аграрного бізнесу